

(Folytatás az 1. oldalról.)

állapodásra vonatkozó tárgyalások is meglehetősen nehezen haladnak, ezért a brit kormányfő javaslata, amely egy jóval magasabb formára vonatkozik és lényegében integrációs elemeket is tartalmaz, némiképp meglepetéssel érte Budapestet. A magyar kormány már hosszabb ideje folytat megbeszéléseket egy jugszláv mintájú, ún. aszimmetrikus megállapodás létrehozásáról, amelynek keretében a közös piaci országok feloldának a vámokat a magyar exporttermékekre, miközben mi csak fokozatosan oldanánk azokat az import árucikkekre vonatkozóan. Az ilyen megállapodásra vonatkozó magyar memorandumra még semmiféle reagálás, válasz nem érke-

zett, sem a Közös Piacról, sem a huszonnégyektől.

A Kereskedelmi Minisztérium szakemberei szerint a Thatcher által javasolt tárgyalás szintén tartalmazná a szabadkereskedelmi megállapodást, de a török minta alapján vámuniót is jelentene, ami a vámok kölcsönös eltörlésével járna hosszabb távon, továbbá a társulási szerződés egyfajta közös piaci tagsági ígéretet is jelent. Egyébként a szervezet egységkormány felteveli tagjai és társult tagjai számára a külpolitikai együttműködést, ami hazánk varsói szerződésbeli tagsága mellett kérdéses lenne — mondotta Meisel Sándor.

Magyarország közös piaci forgalma több mint 5 milliárd dollár évente, megközelítően fele-fele arányban export, illetve import.

MDF

A tudomány kapui

Halaszthatatlan a tudományos kutatás egyre romló anyagi feltételeinek javítása. Kívánatos, hogy az állami költségvetésből lényegesen nagyobb támogatás jusson mindenekelőtt az alaputatásra. Fontos lenne azonban, hogy ne globálisan a „tudományok”, hanem meghatározott célokra adjanak pénzt; s a költségvetésben is tüntessék fel: milyen témák, intézmények, illetve kutatók részesüljenek közpénzből — vélekedett Szabad György akadémikus, a Magyar Demokrata Fórum elnökségének tagja, aki az MTI érdeklődésére körvonalazta az MDF programjával összhangban levő álláspontját a tudománypolitika néhány kérdéséről.

Kifejtette: előzetesen pártatlan szakértőbizottság bírálja el a nyilvános pályázatra érkezett igénybejelentéseket. A teteles költségvetési előirányzat egyfelől lehetővé teszi, hogy a törvényhozók, illetve szakértők számon kérhessék: miként hasznosították az állami támogatást, másfelől a kutatókat arra készíti, hogy több felelősséggel gazdálkodjanak a rendelkezésükre bocsátott pénzzel.

A demokratizálódás folyamatában majd meglegelni lehet: szükséges-e akadémiai törvény is, különös tekintettel arra, hogy a Magyar Köztársaság majdani alkotmányában kívánatos helyet adni: a tudományos kutatás szabadsága elvének és biztosítékainak, valamint annak a felismerésnek is, hogy a tudományos kutatás

előmozdítása meghatározó jelentőségű nemzeti érdek.

Az állam jelentős mértékben ösztönözhetné a kutatást azzal is, hogy meghatározott ideig adókedvezményben részesítené a pályakezdő kutatókat, valamint az őket foglalkoztató intézményeket, mindazokat a kutatóhelyeket, amelyek vállalják a tudományos továbbképzés anyagi terheit, és közérdekű alaputatásokat folytatnak. A külföldön munkálkodó kutatók megtartása, ismereteinek hazai gyümölcsösztetése érdekében az MDF szorgalmazza kutatóprofesszori állások létrehozását egyetemeken. Ezekről a kutatóról — erkölcsi és anyagi elismerésük mellett — megkívánják, hogy külföldön elért eredményeiket, ott szerzett tapasztalataikat legalább két-három évenként itthon ismertessék egy-egy fél éven át — mondotta befejezésül Szabad György.

Úgy tűnik, hogy a Magyar Demokrata Fórum ezúttal nyitott kapukat döntet. A tudománypolitika kérdéseiről kialakított álláspontjuk főbb megállapításai ugyanis egybeesnek az ún. „hivatalos” kultúrpolitika már régebb óta hangsúlyozott állásfoglalásaival; elegendő itt csak Glatz Ferenc miniszter nyilatkozataira célozni. Ime, egy lényeges pont, melyben kormány és ellenzéknek egy része egyetért egy fontos politikai kérdés, melyben azonos módon foglal állást. Csak legyen fogantatja.

Pártos tanács

A városháza vb-termében megbeszélést tartottak tegnapi csütörtökön délután a tanács, a szegedi pártok és a népfrejt képviselői.

Beszélgetésük egy jövőbeni munkára irányult: a tanácsi testületekben való pártjelölésre, -képviseletre. Például a tanácsi bizottságok

üléseire — tehát a döntések előkészítő munkálataiban való részvételre — invitálták a szegedi pártokat, szervezeteket.

A megbeszélés első órájában elhangzottokról, kinn a folyosón, nemigen hallottak semmit az újságírók, míg nem a megyei népfrejt elnöke, **Abraham László** ügyvéd betessékeltte őket. Végül soron a megbeszélés zárt köré valóban nem volt indokolt, hiszen a tanácsi vezetés, mondhatni már korábban nyitott a pártok felé. Hogy kevés eredménnyel, az talán félreértéssel, vagy tájékozatlansággal, de akár érdektelenséggel is magyarázható. A képviselőkkel kapcsolatosan két megoldás látszott körvonalazódni. Az egyik szerint valamennyi párt, szervezet állandó meghívottként vehet részt a tanács- és vb-üléseken, valamint a különféle bizottságok megbeszélésein. A másik szerint csak az őket érdeklő témák tárgyalásakor saját kívánságuk szerint lesznek jelen, mindkét esetben tanácskozási és nem szavazati joggal. **Müller Józsefné** általános elnökhelyettes ezeket a variációkat tolmácsolja a tanács testületének, az dönt majd arról, hogy melyik változat válik gyakorlattá.

Ezután a népfrejtosok maradásra szólították a jelenlevőket, mert hallani szerették volna, *hogyan vélekednek a tanácselnöki szék betöltésének kérdéséről*. Mint ismeretes, a városi népfrejt élni kíván jelölési jogával, s mint a péld-

da bizonyítja, demokratikusan. (Egyébként, mint már közöltük, a városiakok véleményére is kíváncsiak.) Szándékuk szerint a tanács-tagok közül kellene választani elnököt, de nemcsak egyszemélyi megoldást pártolnak. Hiszen mindenki tisztában van azzal, hogy az 1990 júniusára tervezett tanácsválasztásokig, valójában fél évre, nemigen lesz vállalkozó...

A Fidesz nem kíván foglalkozni a kérdéssel, mert szerintük az új elnök megválasztásával nem oldódik meg semmi. Előbb az önkormányzat működésén, strukturális feltételein kellene változtatni. A szociáldemokraták sem fűznek nagy reményeket az utód személyéhez. A Körtág Klub pártol egy már közszájon forgó elképzelést, mely szerint három társelnök vinné a szegedi önkormányzat ügyeit, akár úgy is, hogy Müllerné lenne az elnök, két társadalmi helyettes segítené. A néppártiak indítványozták a tanács-testület több mint 80 tagjának, ha nem találnak megoldást, „dobják be a törülközőt”, mondván, majd itt lesznek akkor azonnal Pestről. Főlelevenítték, a helyi önkormányzatok — beleértve a megyei tanácsot — tehetetlenek a bevásárló turizmussal szemben is.

Donáth Miklós, aki a városi népfrejt képviselőjében volt jelen, azt kérte, november 24-éig tegyenek konkrét javaslatokat a pártok, ha akarnak.

M. E.

Ügyvédek társadalmi munkában

Történt, hogy 1987 őszén fiatal (értsd: lélek és szellem) ügyvédek — a kamrai élet hiányosságai miatt — Zamárdiban elhatározták, hogy az akkor pezsdülő politikai életbe, elsősorban társadalompolitikai szerveződésként bekapcsolódva, független csoportosulást hoznak létre.

Társadalmi munkában végzett tevékenységükhöz, idővel szegedi kollégáik is hozzájárultak, elsősorban az erdélyi menekült jogi képviselőlet látva el. Később a Fiatal Ügyvédek Klubja a Hazafias Népfrejt támogatását élvezve, annak jogszabály-előkészítő munkájában vett részt.

A szegedi ügyvédek ezután regionális csoport (klub) létrehozását indítványozták, s bár az alakulógyűlésre még a budapesti klub helyi szervezetének megszervezését tűzték ki célul, az összegyűlték tegnap önálló testületként deklarálták magukat, mely szoros szövetségben ténykedik a budapestiekkel. Népfrejtos jellegű munkájukhoz a HNF megyei bizottsága he-

lyiségekkel és anyagi támogatással kíván hozzájárulni.

A Szegedi (Fiatal) Ügyvédek Klubja nyitott, s elsősorban a magas szakmai igényeket kielégítő kollégáit várja soraiba a 28-ai — második ülésére — a Bartók Béla Művelődési Ház klubjába, ahol megválasztják az elnökséget is.

Jelenlegi programcéljaik: a társadalompolitikai életben való jelenlétük elősegítése, az országgyűlési képviselők és a különböző pártok szakmai segítése, szakmai fórumok (találkozók) szervezése, lebonyolítása, vidéki ügyvédi centrum létrehozása, a társadalmi életben való aktív részvétel, a szakmai érdekképviseleti tevékenység elősegítése, valamint jogszabályok előkészítésében való közreműködés, s mind ezáltal az ügyvédség társadalmi presztízisének növelése.

A szerveződések koordinátorának ifjú Szilágyi Jánost, mint megbízott klubvezetőt választották.

V. I.

Szocializmus

Megkérdezték Puja *tatom a csinos fiatal hölgyet, hogy a szocializmus vezetőjétől a szegedi politikai fórumon, hogy vajon mit ért szocializmus alatt? Válaszként felsórolta az elmúlt évtizedek történelem- és marxizmus-tankönyveinek erre a vonatkozó passzusait, Magyar Szocialista Párt majd a kérdező felé fordulva így: „Megnyugodt... S. I.*

Szavaztak a színeszek

Ruszt legyen a főrendező

Nem nyilvános tagozati értekezletet hívott össze tegnap délutánra **Barta Mária** színművész, a Szegedi Nemzeti Színház Művészeti Tanácsa képviselőjeként. Meghívta **Nagy László** igazgatót, **Müller Józsefné** tanácselnök-helyettesét és **Ruszt József** művészeti vezetőt is.

Mivel lapunkban közöltük a színeszek november 12-i levelét, amelyben kérdéseket intéztek a tanács ügyeitől visszavont elnökhelyetteshez, a tagozatértekezlet után megkérdeztem **Matusik Sándort**, a tanács művelődésügyi osztályvezetőjét (aki Müllerné elfoglaltsága miatt képviselte a fönntartó tanácsot a megbeszélésen), milyen válaszokat vitt?

A prózai tagozat napi munkájával kapcsolatos problémák megoldására a színház igazgatója illetékes — ez derült ki a levélből, amit az osztályvezető fölvasott az értekezleten, s aminek egy példányát rendelkezésünkre bocsátotta, **Ruszt József** eleget tett azoknak a feladatoknak, amelyekkel a színházigazgató megbízta. „Ugyanakkor 1989. szeptemberében bejelentette, hogy 1989. december 31-én szakmai nyugdíjazásának engedélyezését kéri a művelődési minisztertől. Ennek elbírálása után nyilatkozik arról, hogy Szegeden mennyit tevékenykedik a jövőben. Ezért a városi tanács úgy döntött, hogy a több mint egy éve üres főrendezői státust az 1990-91-es évről meghirdeti. Mivel az elmúlt napokban kialakult helyzetet megteremtett a színházban belül, ezért a pályázat meghirdetésének idejét a végrehajtó bizottság egyetértésével a tervezett időpontnál hamarabb tesztüzik közzé” — olvasható a

Müller Józsefné által aláírt levélben. Az is benne van, hogy a főntiek nem zárják ki: *Ruszt József feladatát ebben az évadban változatlan minőségben folytathassa.*

A színeszek harmadik kérdése az évad második felének műsorrendjére vonatkozott. Az igazgatóság a műsortervet újratárgyalja, hiszen nem ismeretesek a jövő évi költségvetés adatai, de valószínűleg csökken az állami támogatás. A tervezett beutatókról az igazgatóság joga és kötelessége dönteni, s hogy ebben Ruszt és az igazgatóság együttműködik-e, az rajtuk múlik — így a levél.

Megtudtam még, hogy két szavazás is volt az értekezleten. Először azt szavazták meg a résztvevők, hogy ne írjon ki pályázatot a tanács. A következő fordulóban pedig azt, hogy Ruszt Józsefet öhajtsák főrendezőjükknek.

Megkérdeztem az igazgatót, kiderült-e a zártkörű értekezleten, hogy kinek, mi baja vele?

— Erről nem volt szó, tehát én változatlanul csak annyit tudok, hogy sok ezer példányban kinyomtatják; alkalmatlan vagyok a színház igazgatására. Ezt most nem erősítette és nem cáfolta senki, bár voltak színeszek, akik kifejezték: ökö mindig tudtak velem dolgozni, s nem nagyon értik, Ruszt miért nem tud.

Azt reméltem, hogy ez az értekezlet valamiképpen lezárja a színházi vitát, de minden jel arra mutat nem, Ezért is szerettem volna, ha Ruszt Józsefet is megkérdezhetem, de nem sikerült találokunk: Pestre utazott. (sulyok)

A MUOSZ felhívása

A Magyar Újságírók Országos Szövetsége Nők Lapja tulajdonlása körül kialakult vita alapján is igazolni látja azt a korábbi, a megyei napilapokkal kapcsolatos álláspontját, hogy a társadalmi szervezetek sajtótulajdonlása felülvizsgálatra

szorul. Ezért ismételt felkéri a Parlamentet, hogy ezt a kérdést tűzze napirendre.

Róbert László, a MUOSZ elnöke

Bencsik Gábor, a MUOSZ főtájtára

Rátkai Árpád

Végjáték a Tisza mentén

Az állampárt utolsó évei Csongrádban

3.

A testületi tagság a helyi oligarchák esetében mindig csak következménye volt a megfelelő személyi kapcsolatoknak, amelyek természetesen hallatlanul felértékelődtek ebben a hierarchikus rendszerben, és mindig fontosabbak voltak a formális pozíciónál, tisztségénél, testületi tagságnál. A személyes kapcsolatok bonyolult szövetségére, a személyes függőségre, nem ritkán a kölcsönös függőségre épült az egész antidemokratikus hatalmi rendszer. Ez a „pártmegye” a személyes függőségi viszonyok révén maga alá gyűrte az egész gazdaságot, a kulturális szférát, az államigazgatást, de még a rendőrséget, ügyészséget és bíróságot is. Szereplői — függetlenül attól, hogy becsületes emberek, vagy hatalmukkal visszaélők voltak — végül is mindnyájan foglyai és áldozatai is voltak e rendszernek, amelyből alig volt kitörési lehetőség.

A megyei oligarchia természetesen csak úgy maradhatott fenn, hogy betagozódott az országos hierarchiába, melynek csúcán a Politikai Bizottság helyezkedett el. A rendszer működési mechanizmusának jó példája az 1985-ös Tiszatáj-ügy. A Szegeden megjelenő Tiszatáj szerkesztője olyan ügyeket is felvállalt, amelyek — „nem hiva-

talosan” — tilalmi listán voltak. A Politikai Bizottság — „nem hivatalosan” — határozott a megtorlásról és — „nem hivatalosan” — utasította a megyei vezetést annak végrehajtására. A párt csúcán született rossz döntést — Konez János ideológiai titkár némi bátortalan vonakodását követően — egyetértően végrehajtó megyei vezetés hatalma helyében elégedetten zárhatta le az ügyet, noha a döntés helyességét megkérdőjelező vélemények még a megyei párt-végrehajtóbizottságban és az apparátusban is megfogalmazódtak.

Az ismét csak nem hivatalosan utasított, a lap felügyeletét ellátó Csongrád Megyei Tanács, továbbá a lapot kiadó Csongrád Megyei Lapkiadó Vállalatnak a végrehajtó szerep jutott. **Vörös Lászlót**, **Annus Józsefet** és **Olasz Sándort**, a szerkesztőség tagjait elbocsátották, a lap kiadását fél évig szüneteltették, s közben új szerkesztőség szerveztek. Megkapták a nem hivatalos instrukciót a formailag teljesen független megyei pártfegyelmű bizottság is, és **Gyárfás Mihály** elnökletével **Annus Józsefet** és **Olasz Sándort** szigorú megrovásban részesítették.

A Tiszatáj-ügy kapcsán, de még inkább az azt követő évek eseményei megítéléséhez feltétlenül tisztán kell látnunk az apparátus szerepét. Minden alapot nélkülöz az a sokak által hangoztatott megállapítás, hogy „az apparátus fölébe kerekedett a választott testületeknek”, már csak azért is, mert nem is voltak választott testületek. Valójában a testületi tagokat éppen úgy felülről választották ki, mint az apparátus tagjait, a fizetett alkalmazottakat. A különbség mindössze annyi volt, hogy a pártalkalmazottakat könnyebben el lehetett küldeni.

Az elmúlt évek-évtizedek során — különösen Szegeden — mind több diplomás, szakmailag felkészült ember került az apparátusba, s a pártalkalmazottak életformájukat tekintve is értelmiséggé váltak. Az apparátusnak

azonban mindig a végrehajtó szerep jutott, és nem a politikai hatalom. Az igazán fontos döntések nem az apparátusban, de — valóban — nem is a testületekben születtek, hanem az oligarchia berkeiben. Az „egyszerű” testületi tagok joggal érezték úgy, hogy már lényegében eldöntött kérdéseket terjesztenek eléjük, s nincs választási lehetőségük. Mindemellett érezték az apparátus új beosztottjainak fölényét is: tájékozottságban, felkészültségben, szolgálati tudásban, a konfliktusait is rendszerint a vezetők utasításait végrehajtó beosztottakkal voltak, különösen, ha a vezetésnek nem tetsző kezdeményezéssel álltak elő. Mindez persze a legkisebb mértékben sem zavarta a testületek „nehézsúlyú” tagjait, akik nagyon is jól ismerték a döntési mechanizmusok és a „látszatvilág” közötti különbséget.

Az apparátusban dolgozók közül természetesen sokan igyekeztek teljesen azonosulni minden, felülről jövő utasítással, s véleményüket karrierszempontok szerint alakították. A cél osztályvezetői, majd titkári poszt elnyerése, vagy — s ez legalább olyan általános volt — az információk birtokában egy jó vezetői állás elfoglalása. Voltak azonban olyanok is, akik azért hagyták ott az apparátust, mert megcsömöröltek a hatalomgyakorlás bürokratikus rendjétől, a szürke hivatalnokis szellemtől, amely egyébként áthatotta az egész pártéletet. És e két típus egyenlege: a kontraszelekcio.

A kontraszelekcio mellett azonban más tényező is hatottak. A mélyülő válság és az apparátusban fölhalmozódott tudás következménye az volt, hogy a nyolcvanas években szaporodtak a jó kezdeményezések — amelyek azonban e rendszerben többnyire kudarcra voltak ítélve.

(Folytatjuk.)